

یک دو بیتی زیبا از قرن هشتم

۲۹ اسفند ۱۳۹۳ ساعت ۲۱:۴۲

نفس گرم کسانی سبب می شود که دست کم پس از هفتصد سال اثری از آنان به یادگار بماند و این دو بیتی از آن یادگاری هاست.

رسول جعفریان در وبلاگ خود نوشت: کاوش در جنگ های شیعی پیش از صفوی هیچ گاه من را خسته نکرده و نمی کند. می دانم که کار روی این متون ادبی نیازمند تخصص ویژه ای است که استادان اهل ادب دارند، اما بنده هم روی علاقه به موضوع تاریخ تشیع، هر از چندی هوای گشت و گذار در این جنگ ها بصرم زده و انتخابی از آنها می کنم.

این بار به سراغ انیس الخلوۃ رفتم که انتخابی است از اشعار و قصاید فارسی که حوالی سال ۸۰۰ بلکه یکی دو دهه پیش از آن صورت گرفته است. این انتخاب توسط مسافر بن ناصر ملتوی (منسوب به ملاطیه از شهرهای آسیای صغیر) و برای یکی از امیرزادگان آن نواحی صورت گرفته است. این متن در سال ۱۳۹۰ به صورت عکسی و به همت آقایان محمد افشین وفایی و ارحام مرادی با مقدمه مبسوط و فهرس خوب در کتابخانه مجلس چاپ شد.

در این انتخاب، اشعاری از شاعران پارسی ناشناخته هست که ارزش بررسی فراوانی دارد و کسانی که اهل این کارهای هستند، از قبیل دو عزیز نامبرده و دو دوست عزیز جناب میلاد عظیمی و جواد بشری باید روی آنها کار بکنند.

اما در اینجا، قصد دارم یکی از این انتخاب ها را که اشعاری در باره امامان است از شاعری به نام شهاب الدین کاشی بیاورم.

شهاب الدین کاشی از دیگر شاعران قرن هشتم هجری است که شعری از وی در وصف دوازده امام در انیس الخلوۃ که در نیمه دوم قرن هشتم گردآوری شده، باقی مانده است. قطعه از وی نقل کرده که یکی در وصف دوازده امام است، دوم، یک دو بیتی یکی شامل اسامی چهارده معصوم و سوم، دو بیتی دیگری در اسامی دوازده امام.

دیروز وقتی این صفحات را نگاه می کردم و در یک مورد برای خواندن متن با دوستم آقای معراجی مشورت می کردم، پیش از آن که اشعار را برایش بخوانم، از ایشان پرسیدم: آیا شعری بیاد دارد که شامل اسامی چهارده معصوم باشد؟ گفت: بلی. و همین شعر را خواند. ایشان افزود: دایی مرحومشان جناب دانش سخنور که مدیر مدرسه علمیه فردوس بودند، چهل سال پیش در اوایل

طلبگی این شعر را برای آنان خوانده و از ایشان خواسته بود حفظ کنند.

اندکی بعد دریافتم که شعر در برخی از نسخ نصاب الصببان از جمله چاپ محمد جواد مشکور هست. به هر حال، اصل این شعر متعلق به همین شهاب کاشی است.

این را هم بگویم که شاعران کاشانی در قرن های هفتم تا نهم سهم بسزایی در پاسداری از ارزشهای شیعی در ادب فارسی دارند.

اما شعر شهاب قمی که در باره دوازده امام است بدین شرح است:

خداوندی که رب العالمین است / خدای اولین و آخرین است
 محمد مصطفی کورا حبیب است / رسول الله خیر المرسلین است
 علی سلطان دارالملک تحقیق / ولی حق امیر المؤمنین است
 حسن در حسن خلق و لطف و احسان / چو پیغامبر امام المحسنین است
 حسین این والی ملک ولایت / که سردیوان اصحاب الیمین است
 علی از طوق طلعت گردن افراشت / از آنش نام زین العابدین است
 محمد باقر علم الهی / ز جد بر حدّ و جدش آفرین است
 ز جعفر کو بود صادق چه گویم / که شمع جمع ارباب یقین است
 ز موسی کاظم افزایش مه و مهر / که خورشید سپهر شرع و دین است
 علی موسی الرضا راضی ز رضوان / ز فرش طوس فردوس برین است
 محمد را جواد و هم تقی دان / که با موسی کاظم همنشین است
 علی یعنی نقی را جنت ایوان / ملک دربان و خادم حور عین است
 حسن را دان زکی سر خیل اصحاب / که شمع اهل بیت الطاهرین است
 محمد مهدی آخر زمان است / شهاب کاشیش مدّاح ازین است

اما شعر وی که مشتمل بر نام چهارده معصوم است با عنوان «در چهارده معصوم» چنین است:

نامهای چارده معصوم در یک بیت من

می بگویم تا بماند یادگار اندر زمن

مصطفی با سه محمد، مرتضی با سه علی

جعفر و موسی و زهرا یک حسین و دو حسن

و شعر دیگر او مشتمل بر نامه دوازده این است: در دوازده امام

مرا بده تو خدایا در این خجسته سفر

هزار مایه شادی و فتح و نصر و ظفر

بحرمت سه محمد بحق چار علی

بدو حسن بحسین و بموسی و جعفر

آدرس مطلب :

<https://www.cafetarikh.com/news/۲۱۴۴۴/یک-دو-زیبا-بیت-دو-یک-۲۱۴۴۴>